
MODUL 2a

Dejavniki ki podpirajo uspešno sodelovanje

Podporni dejavniki; prednosti/priložnosti

Pregled

V tem modulu bomo predstavili dejavnike, ki podpirajo in spodbujajo sodelovanje ter prednosti in priložnosti trenutnih oblik sodelovanja v kmetijstvu. V ta namen bomo uporabili povezave do študijskih primerov, Zbirnega poročila in dodatnega gradiva, kjer so predstavljene ustrezne vsebine.

Učni cilji (zanje/veščine/načela)

Znanje

- Spoznali boste pomen dejavnikov, ki podpirajo in spodbujajo sodelovanje.
- Razumeli boste prednosti in priložnosti trenutnih oblik sodelovanja.

Veščine

- Sposobni boste razmisliti o svojem položaju in možnostih sodelovanja.

Odnos

- Zavedli se boste opcij, ki jih ponuja vzpostavitev ali izboljšanje sodelovanja v kmetijstvu.
- Ozavestili boste pomen znanja, veščin in odnosov v zvezi s sodelovanjem v kmetijstvu.

Kazalo

1. Dejavniki, ki vzpodbujajo sodelovanje.
2. Prednosti sodelovanja.
3. Priložnosti sodelovanja.
4. Znanje, veščine, odnosi.

Začetne navedbe

Zaradi velikih strukturnih sprememb v podeželskem gospodarstvu je vedno večja potreba kmetov po tesnejšem sodelovanju, ki zmanjšuje stroške kapitala, dela in usposabljanja. Da bi okrepili sodelovanje med kmeti, obstaja potreba po podpornih strukturah.

Based on the COFARM Summery report and case studies this module will help you find out more about the impact of support factors on cooperation and collaboration in farming. Na podlagi Zbirnega poročila COFARM in študijskih primerov vam bo ta modul pomagal izvedeti več o vplivu podpornih dejavnikov na sodelovanje v kmetijstvu.

S povezavami do študijskih primerov boste spoznali prednosti in priložnosti trenutnih oblik sodelovanja.

1. Dejavniki, ki vzpodbujajo sodelovanje

1.1 Dejavniki

Veliko je dejavnikov, ki vzpodbujajo sodelovanje:

- **Tradicija, kultura, zgodovina** – (neformalne oblike sodelovanja v kmetijstvu so del tradicije, kulture in zgodovine v večini držav).
- **Družbene in ekonomske okoliščine** (Z razvojem trgov za kmetijske proizvode na urbanih območjih so se razvile formalne oblike sodelovanja).
- **Podporne politike** (vzpodbujanje sodelovanja ima širši družbeni pomen, zato ga ne moremo prerpuščati zgolj tržnim silam).
- **Pravni okvir** (pregledno in učinkovito pravno okolje je predpogoj za uspešno sodelovanje v kmetijstvu).
- **Davčna politika** (lahko je moča podporni ali zaviralni dejavnik).
- **Podporne strukture** (brez podpornih struktur ni mogoče voditi učinkovitih politik podpore sodelovanju).
- **Človeški viri** (potrebujemo vodstvo in člane).
- **Prenos znanja in veščin** (pomanjkanje znanja in veščin je lahko omejitveni faktor za uspešno sodelovanje).

Več lahko najdete v COFARM Zbirnem poročilu poglavje - Mehanizmi (dejavniki), ki spodbujajo sodelovanje.

1.2 Dejavniki – tradicija/kultura/zgodovina

- **Neformalno sodelovanje med kmeti** ogledi kmetij, diskusijske skupine, unformal neformalna srečanja ([poglej John O'Connell](#)).
- **Zgodovinske okoliščine**, ki so **privedle do sodelovanja med kmeti** npr. prve Zadruga kones 19. in začetek 20. stoletja – odvisno od razvoja trgov za kmetijske proizvode) ([poglej Arrabawn Co-op](#)).
- **Prekinitev naravnega razvoja zadružništva v nekaterih deželah** razvoj zadrug v nekaterih deželah je bil zavrt ali prekinjen zaradi zgodovinskih okoliščin - nacionalizacije, npr. Slovenija, Češka ([poglej Zbirno poročilo poglavje 3, CZ in SI](#)).

Več lahko najdete v Zbirnem poročilu v poglavju – Mehanizmi (dejavniki), ki spodbujajo sodelovanje.

1.3 Dejavniki – družbene in ekonomske okoliščine

- **Globalizacija, znanstveni in tehnični napredek**. Globalizacija, znanstveni in tehnični napredek so prispevali k izjemno konkurenčnemu okolju. Posledice so rast produktivnosti na eni strani in propad ali prestrukturiranje številnih kmetij na drugi strani ([poglej Brassica](#)).
- **Ozaveščenost potrošnikov**. Potrošniki so postali vse bolj ozaveščeni in zahtevni. Povpraševanje po ekoloških proizvodih, lokalnih proizvodih in kakovostnejših proizvodih znanega izvora se povečuje. ([poglej Bio-Schaukäserei Wiggensbach eG](#)).
- **Public opinion**. Javni interes za kmetijstvo in njegov vpliv na naravne vire ter varnost hrane narašča ([poglej Zadruga Konopko, zadruga za razvoj trajnostne pridelave in pre-delave industrijske konoplje](#)).

Več lahko najdete v Zbirnem poročilu v poglavju – Mehanizmi (dejavniki), ki spodbujajo sodelovanje.

1.4 Dejavniki – podporne politike

- EU skupna kmetijska politika

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_en

- Nacionalni Programi razvoja podeželja (PRP) v nacionalnih programih so različni pristopi za podporo sodelovanju v kmetijstvu.
- Pravila mednarodne trgovine. V zadnjem obdobju so se ovire za mednarodno trgovino s kmetijskimi proizvodi zmanjšale. Trgi so vse bolj odprti in tekmovalni.

Več lahko najdete v Zbirnem poročilu v poglavju – Mehanizmi (dejavniki), ki spodbujajo sodelovanje.

1.5 Dejavniki – pravni okvir

- Evropski pravni okvir

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_en#legalfoundations

- Nacionalna zakonodaja iz študij primerov je razvidno, da birokracija in pretirana regulacija ovirajo sodelovanje.
- Regionalne posebnosti iz študijskih primerov je očitno, da v nekaterih regijah obstajajo posebne oblike sodelovanja npr. alpska regija v Sloveniji, regije pašnikov v Španiji.
- Zakonski statusi in oblike sodelovanja obstajajo različne oblike sodelovanja ; zadruga, skupine proizvajalcev, združenja, kooperacijska reja, strojni krožki, gospodarske družbe, agrarne skupnosti.

Več lahko najdete v Zbirnem poročilu v poglavju – Mehanizmi (dejavniki), ki spodbujajo sodelovanje.

1.6 Dejavniki – davčna politika

- **Obdavčitev:** davčne politike se med državami in celo regijami precej razlikujejo. Davki zadevajo področja kot so: lastništvo zemlje in nepremičnin, nasledstvo, dobički. Več na povezavi. <http://www.oecd.org/tad/agricultural-policies/taxationandsocialsecurityinagriculture.htm>
- **Davčna optimizacija** ([poglej Reutehof GbR](#)).

Več lahko najdete v Zbirnem poročilu v poglavju – Mehanizmi (dejavniki), ki spodbujajo sodelovanje.

1.7 Dejavniki – podporne strukture

- **Svetovalna služba.** Iz študijskih primerov je jasno, da je vloga svetovalne službe pri krepitevi sodelovanja v nekaterih državah zelo pomembna (Irska), drugje pa manj. ([glej Sligo Leitrim Lamb Producer Group](#)).
- **Raziskovalne organizacije s področja kmetijstva** so direktno ali indirektno vpletene v sodelovanje ([glej Mreža za ustvarjanje in izmenjavo znanja](#)).
- **Razvojne agencije**, nekatere imajo pomembno vlogo pri spodbujanju sodelovanja.
- **Državne institucije** usklajeno delovanje državne uprave zmanjšuje birokratsko breme.
- **Nevladne organizacije** nevladne organizacije so pomemben pobudnik sodelovanja zlasti na področju socialnega podjetništva.
- **Civilna družba.** Na nekaterih področjih sodelovanja (socialno kmetovanje, združenja kmetov) ima prostovoljstvo pomembno vlogo ([glej Kerry Social Farming](#)).

Več lahko najdete v Zbirnem poročilu v poglavju – Mehanizmi (dejavniki), ki spodbujajo sodelovanje.

1.8 Dejavniki – človeški viri

- **Članstvo, osebje, vodstvo.** Človeški viri so ključ do uspeha sodelovanja. V istem okolju so lahko uspehi in neuspehi. To kaže na pomembnost človeškega dejavnika. ([poglej Arrabawn Co-op](#)).
- **Vodenje.** vodenje zahteva znanje in veščine ([poglej Kratzer](#)), ([Nákup z farmy “Nakupproizvodov s kmetije”](#))

Več lahko najdete v Zbirnem poročilu v poglavju – Mehanizmi (dejavniki), ki spodbujajo sodelovanje.

1.9 Dejavniki – prenos znanja in veščin

- **Šolski sistem.** Izobraževalni programi s področja kmetijstva morajo dijake in študente poučiti o možnostih sodelovanja v kmetijstvu.
- **Izobraževanje odraslih.** Odrasli prebivalci podeželja morajo imeti enake možnosti dostop do izobraževanja kot prebivalci mestnih območij.
- **Izobraževanja in usposabljanja, ki jih izvaja svetovalna služba.** Svetovalna služba ponuja predvsem izobraževanja povezana s kmetijstvom. Pomembno je, da imajo kmetje dostop tudi do drugih izobraževalnih vsebin.
- **Neformalne oblike prenosa znanja in veščin.** Prenos znanja in izkušenj prek neformalnih kanalov je pomembna in priljubljena oblika. Kmetom je treba omogočiti osebne stike z drugimi kmeti.
- **Podpora projektov EU** npr. projekt COFARM lahko predstavi razvoj, rešitve in informacije o sodelovanju kmetov v EU.

Več lahko najdete v Zbirnem poročilu COFARM, poglavje - Zahteve za usposabljanje in nadgradnja veščin.

2. Prednosti sodelovanja

Naslednji študijski primeri iz projekta COFARM osvetljujejo prednosti uspešnega sodelovanja.

- Prizadevanja kmetijskih svetovalnih služb za razvoj in spodbujanje konceptov sodelovanja ; ([poglej John O'Conell](#)).
- Priznavanje potencialov sodelovanja; ([poglej Bio-Schaukäserei Wiggensbach eG](#)).
- Izboljšanje kakovosti življenja in dohodkov udeležencev; ([poglej CS IR 04](#)).
- Olajšana rasti in doseganje obsega poslovanja ([poglej Brassica](#)).
- Izboljšana učinkovitost in ekonomija obsega (zmanjšanje proizvodnih stroškov; trženje; distribucija); ([poglej Sociedad Cooperativa Andaluza \(S.C.A.\) Nuestra Señora de los Remedios](#)).
- Povečana produktivnost na kmetijah, ki so bile že v upadanju; ([poglej John O'Conell](#)).
- Več možnosti za nove udeležence, da postanejo kmetovalci; ([poglej CS IR 04](#)).
- Prenos znanja in izkušenj med generacijami in med kmeti ([poglej CS SZ 10](#)).
- Raziskanih in razvitih je bilo več možnosti za sodelovanje; ([poglej Zadruga Konopko, zadruga za razvoj trajnostne pridelave in pre-delave industrijske konoplje](#)).
- Socialna naravnost; ([poglej Kerry Social Farming](#)).
- Lažji dostop do trgov; ([poglej Nákup z farmy "Nakupproizvodov s kmetije"](#)).
- Omogoča skupno nabavo opreme (strojni krožki) ([poglej Kögel](#)).

3. Priložnosti sodelovanja

Naslednji študijski primeri iz projekta COFARM osvetljujejo priložnosti na področju sodelovanja.

- Znatno potencial za nadaljnjo rast ; ([poglej Shramba San Nicolás](#)).
- Razvoj novih struktur sodelovanja; ([poglej Ekomeso](#)).
- Širitev na druge sektorje; ([poglej Pöhlmann](#)).
- Možnost rasti in razvoja s političnimi spodbudami in ukrepi (program razvoja podeželja) ([poglej Sligo Leitrim Lamb Producer Group](#)).
- Profesionalizacija (poslovno upravljanje, tehnične operacije, digitalne tehnologije); ([poglej Arrabawn Co-op](#)).
- Spodbujanje inovacij in iskanje novih trgov (internacionalizacija) ;([poglej Shramba San Nicolás](#)).
- Sodelovanje med kooperativami ([poglej Ekološka kmetija Bošina](#)).

4. Znanje, veščine, odnosi

Usposabljanje potrebujejo tako kmetje kot strokovnjaki, ki podpirajo in svetujejo kmetom.

Izobraževanje o potencialnih priložnostih in koristih sodelovanja je potrebno tako za tiste, ki sodelujejo pri dejavnostih, kot za tiste, ki o tem razmišljajo;

- Usposabljanje o strukturah in funkcijah sodelovanja ter zahtevah in odgovornostih tistih, ki se vključijo v te strukture - vključevanje pravnih, gospodarskih, finančnih, upravnih, zdravstvenih in varnostnih, tržnih, tehničnih in upravljalnih vidikov;
- Razumevanje modelov sodelovanja v kmetijstvu - osredotočanje na to, kako sodelovanje deluje v praksi: zakaj deluje; zakaj ne deluje; število in vrsta dogovorov. Načela in prakse, ki delujejo.

Usposabljanje naj vključuje širok nabor vsebin:

- Upravljanje s časom: ključno pri delu z drugimi;
- Upravljanje s financami in stroški ter nadzor (dolgoročno načrtovanje proračuna in upravljanje denarnih tokov);
- Vodenje in upravljanje podjetij: za tiste, ki prevzamejo vlogo v zadrugah / podjetjih;
- Podjetništvo: spodbujanje posameznikov k razvoju novih podjetij in poslovnih priložnosti;
- Veščine upravljanja z ljudmi in odnosi: bodisi kot partner v večjem podjetju ali kot upravitelj, kmetje pogosto nimajo veščin upravljanja z ljudmi;
- Veščine sodelovanja in odločanja: kmetje so tradicionalno delali in sprejemali odločitve sami (ali z družinskimi člani) in zato potrebujejo usposabljanje na področju dela z drugimi in skupnega odločanja.
- Veščine strateškega načrtovanja;
- Veščine načrtovanja nasledstva;
- Veščine obvladovanja stresa in dobrega počutja;
- Komunikacijske veščine;
- Usposabljanje za učinkovito sodelovanje;
- Upravljanje in reševanje konfliktov;
- Pristopi/prakse za povečanje učinkovitosti;
- Uporaba tehnologij za povečanje učinkovitosti.

Več lahko najdete v Zbirnem poročilu COFARM, poglavje - Zahteve za usposabljanje in nadgradnja veščin.

Reference/povezave

- <https://coopseurope.coop/>
- https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy/cooperatives_en
- <https://www.ica.coop/en/media/resources>
- <https://www.copa-cogeca.eu/eaci.aspx>
- <http://www.fao.org/partnerships/en/>
- <https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/100-zadruzništvo-ucinkovit-model-poslovnega-organiziranja/file>
- <http://www.kgzs.si/Portals/0/Gradiva/Prirocnik%20za%20uporabo%20zakona%20o%20agrarnih%20skupnostih%20Verzija%201%20april%202016.pdf>

Upamo, da vam je modul pomagal razumeti dejavnike, ki podpirajo sodelovanje in da ste zdaj bolj seznanjeni z možnostmi in prednostmi sodelovanja v kmetijstvu.

Vabimo vas, da obiščete spletno stran COFARM projekta za dostop do Zbirnega poročila in študijskih primerov ter poglobite svoje znanje o sodelovanju na področju kmetijstva..

Pomnite:

Podjetniki imajo naravno težnjo, da vse storijo sami. Čeprav vam lahko duh “do-it-yourself” pomaga napredovati pa vključitev sodelovanja lahko pomeni, da boste neustavljivi. - LEAH BUSQUE